

ADVENTI HANGVERSENY

2021. DECEMBER 12. 19.30

Zeneakadémia
Nagyterem

concerto
BUDAPEST

2021. DECEMBER 12. VASÁRNAP 19.30
ZENEAKADEÉMIA | Nagyterem | **Volumenek 3.**

ADVENTI HANGVERSENY

BEETHOVEN

Esz-dúr szeptett, op. 20

1. *Adagio – Allegro con brio*
2. *Adagio cantabile*
3. *Tempo di menuetto – Trio*
4. *Tema con variazioni. Andante*
5. *Scherzo. Allegro molto e vivace – Trio*
6. *Andante con moto alla marcia – Presto*

–szünet–

SCHUBERT

C-dúr vonósötös D. 956

1. *Allegro ma non troppo*
2. *Adagio*
3. *Scherzo. Presto – Trio. Andante sostenuto*
4. *Allegretto*

Közreműködik:

Keller Quartet: **Keller András, Környei Zsófia** hegedű,

Homoky Gábor brácsa, **Fenyő László** cselló

Takács Ákos cselló

Klenyán Csaba klarinét

Tóth Bálint kürt

Mohai Bálint fagott

Buza Vilmos nagybőgő

Ludwig van BEETHOVEN Esz-dúr szeptett, op. 20

A 18. századnak is megvolt a maga szórakoztató zenéje, a bécsi klasszika idején kedvelt ilyen jellegű műfaj volt a nevében is szórakozásra utaló *divertimento*, valamint az etimológiailag az este szóból eredeztethető *szerenád*. Ezek gyakran tartalmaztak táncjátékokat, és egyéb, könnyen emészthető zenéket, melyek valóban jól csúsztak egy-egy lakoma mellé a főnemesek mulatságain, valamint alkalmasak voltak házimuzsikálásra is. Beethoven op. 20-as *Esz-dúr szeptettje* tulajdonképpen ezt a hangszeres hagyományt képviseli, a divertimentók és szerenádok világát idézi. Mondhatnánk kissé szentimentálisan: Beethoven búcsúja ez a mű a 18. századtól, hiszen egyrészt egy Haydn és Mozart által megkezdett tradíciót folytat, másrészt pedig 1799-ben látott neki a komponálásnak, a bemutatóra pedig 1800. április 2-án a bécsi Burgtheaterben került sor. A Rudolf főherceg sógornőjének, azaz Bourbon-Szicíliai Mária Terézia császárnénak dedikált kompozíció hamarosan meghódította a korabeli zenés estélyeket. Noha rendre próbálkoztak amatőr muzsikusok is a szeptett előadásával, házimuzsikálásra a mű kevésbé volt alkalmas, hiszen a 19. század elején sem lehetett könnyen olyan háztartást találni, ahol rendelkezésre állt volna egy-egy járavaló klarinétos, kürtös, fagottos, hegedűs, brácsás, csellista és bőgös, ugyanis Beethoven erre az apparátusra fogalmazta meg kompozícióját, melynek népszerűségét az is bizonyítja, hogy hamar megjelentek a piacon az átiratok, köztük olyan is, amelyet vagy maga a zeneszerző készített, vagy csak hozzájárult a kiadásához. Maga a hangszerezés kifejezetten újszerű, sőt újító volt, ugyanis fúvósokat eddig inkább csak zenekarban lehetett hallani, ott is párosával, de ennél is szokatlanabb, hogy a klarinét szólama a hegedűvel egyenrangúvá válik, gyakran játssza a vezető dallamokat.

Szerkezetét tekintve Mozart vonóstrióra komponált K. 563-as *Esz-dúr divertimentó*-ja szolgálhatott inspirációs forrásként annyi különbséggel, hogy Beethoven az első és az utolsó tétel elé is irt lassú bevezetőt, a második menüett helyén pedig scherzót találunk. Az első tétel ünnepélyes lassú bevezetője után következik az élénk, szélsőleges, szonátaformájú fő rész. A terjedelmes, meghittén éneklő lassú tételt rövid menüett követi, melynek zenei anyagát a magasabb opus számú, de korábban komponált op. 49, No. 2-es *G-dúr zongoraszonátából* kölcsönözte a mester. A negyedik, központi tétel Téma és variációk, melynek témája az *Ach Schiffer, lieber Schiffer* kezdetű népszerű rajnai népdal, azonban a zenetörténészek máig nem biztosak abban, hogy nem Beethoven saját dallama volt ez, amely később kapott szöveget és élt tovább népdalként. Az ötödik tétel a Beethovenre oly jellemző Scherzo, melynek jellegzetes kürtszignálja mintha vadászatra hívna, a darabot pedig egy ünnepélyes, lassú indulóval bevezetett lendületes, fényes Presto finálé zárja.

Franz SCHUBERT C-dúr vonósötös, D 956

Franz Schubert (1797–1828) életének legutolsó esztendejét az utókor szemében hagyományosan a végzetes balsejtelem és az alkotói összegzés kettőssége jellemzi. S habár az előbbi mozzanatot valamelyest árnyalták már a romantikus képzetekkel rendre szembekerülő modern zenetörténeti kutatások, azonban az összegző-összefoglaló [és Beethovenhez méredezhető] szándék észlelése korántsem túlzott. A *C-dúr vonósötös*ből mindenesetre mindkettő kihallható: a végtelen fájdalom meg a szinte már evilágon túli hangvétele csakúgy, mint a schuberti személyes hang kvintesszenciája. Vagyis a mozarti vonósötös-hagyománnyal szemben nem két brácsát, hanem Boccherini e nembeli műveihez hasonlóan két gordonkát szerepeltető, így tehát némileg sötétebb árnyalatú kvintettben a szívszorító líraiság, a váratlan modulációk, a hirtelen irány- és hangulatváltások sora gyönyörködtet. A második, Adagio tételből pedig olyan nyugodt és kitelt szépség árad, hogy arról nem kisebb tekintély, mint Kurtág György nyilatkozott ekképpen: „Nekem a szépségideálom Schubert Vonósötösének [...] a lassú tétele. Nekem a szépségideálom az, hogy valami gyönyörű.”

A mindössze két hónappal Schubert halála előtt befejezett kompozíció csupán egy emberöltővel később, 1853-ban hangzott fel először nyilvános koncerten, s a mű publikálására is csak ugyanabban az esztendőben került sor. A második világháborút követő újabb Schubert-renaisszánsz során azután a *C-dúr vonósötös*nek is nagy szerep jutott abban az átrendeződésben, amely egy, a korábbiánál mélyebb, sokrétebb és titokzatosabb Schubertet állított a közönség elé.

Adventi kamarazenei hangversenyünkön az elhangzó két mű vonós „alapját” az 1987-ben Keller András által alapított Keller Quartet (Keller András, Környei Zsófia – hegedű, Homoky Gábor – brácsa, Fenyő László – cselló) játékaiban hallhatja a közönség. Az Európa legnagyobb koncerttermeiben és fesztiváljain fellépő világhírű vonósnégyeshez csatlakozik Takács Ákos a Concerto Budapest szólócsellistája, Buza Vilmos nagybőgős, aki híres kamarazenekarokkal játszott már együtt, jelenleg a Deutsche Kammerakademie és a European Union Chamber Orchestra állandó tagja. A Liszt-díjas klarinétművész, Klenyán Csaba a repertoár legfontosabb darabjai mellett a kortárs zenében is otthonos, az UMZE tagja, a Concerto Budapest szólóklarinétosa. A Junior Prima díjas Tóth Bálint a Concerto Budapest, valamint a Magyar Állami Operaház szólófagottosa jelentős hazai és külföldi sikerekkel, és ugyanennek a két zenekarnak szólófagottosa Mohai Bálint, számos nemzetközi verseny győztese, több kamaraformáció alapító tagja.

Szöveg: Tóth Endre, László Ferenc

KONCERTAJÁNLO

2022. JANUÁR 7. 19.30 | Pesti Vigadó

MAGYAR KINCSEK

ERKEL | DOHNÁNYI | FARKAS | KODÁLY

Közreműködik: **Perényi Miklós** cselló

Vezényel: **Medveczky Ádám**

2022. JANUÁR 15-16. 19.30 | Zeneakadémia

FRANCK | BACH | MOZART

Közreműködik: **Khatia** és **Gvantsa Buniatishvili** zongora, **Keller Quartet**

Vezényel: **Keller András**

2022. JANUÁR 21. 19.30 | Műpa

DVOŘÁK | SAINT-SAËNS | SCHUMANN

Közreműködik: **Lucas Debargue** zongora

Vezényel: **Takács-Nagy Gábor**

ADVENT CONCERT

BEETHOVEN

Septet in E-flat major, Op. 20

– interval –

SCHUBERT

String Quintet in C major, D. 956

Keller Quartet:

András Keller, Zsófia Környei violin,

Gábor Homoky viola, **László Fenyő** cello

Ákos Takács cello

Csaba Klenyán clarinet

Bálint Tóth horn

Bálint Mohai bassoon

Vilmos Buza double bass

'A septet for 4 strings and 3 wind instruments humbly dedicated to His Imperial Highness and composed by Ludwig van Beethoven.' This is how the opus 20 was advertised for 2 April 1800, in the Burgtheater in Vienna, which is where the first 'great musical academy' in Beethoven's career was arranged. The *Septet in E-flat major* dedicated to the Italian-born Maria Theresa, second wife of Emperor Francis, soon found general recognition, both among the general public and musicians, even though the composer himself morosely declared that he couldn't bear it and was annoyed by its success. The second part of the concert will delight the audience with a valedictory, comprehensive chamber music piece – *String Quintet in C major*, using two cellos – written in by Franz Schubert in the final year of his life, 1828. No less an authority than György Kurtág himself had the following to say about this composition and its sublime Adagio movement: 'My ideal of beauty is the slow movement of Schubert's *String Quintet*. My ideal of beauty is that something is beautiful.' Tonight, both works will be performed by the Keller Quartet, completed by the soloists of Concerto Budapest.

**concerto
BUDAPEST**

KONCERTÉLMÉNYT KARÁCSONYRA!

AJÁNDÉKUTALVÁNY
ÉS SZABADON ÖSSZEÁLLÍTHATÓ
À LA CARTE CSOMAGOK
A 2022-ES KÍNÁLATUNKBÓL

3 koncert **15%**

4 koncert **20%**

5 koncert **25%**

kedvezményel

concertobudapest.hu

concerto BUDAPEST

concertobudapest.hu

ZENEAKADÉMIA
ALAPITVA 1875

